

Naturtypekartlegging av kulturmark på Vindal (162/1) i Storlidalen, Oppdal i 2019

Biolog J. B. Jordal
Notat 12.10.2019

Innledning

Bakgrunn

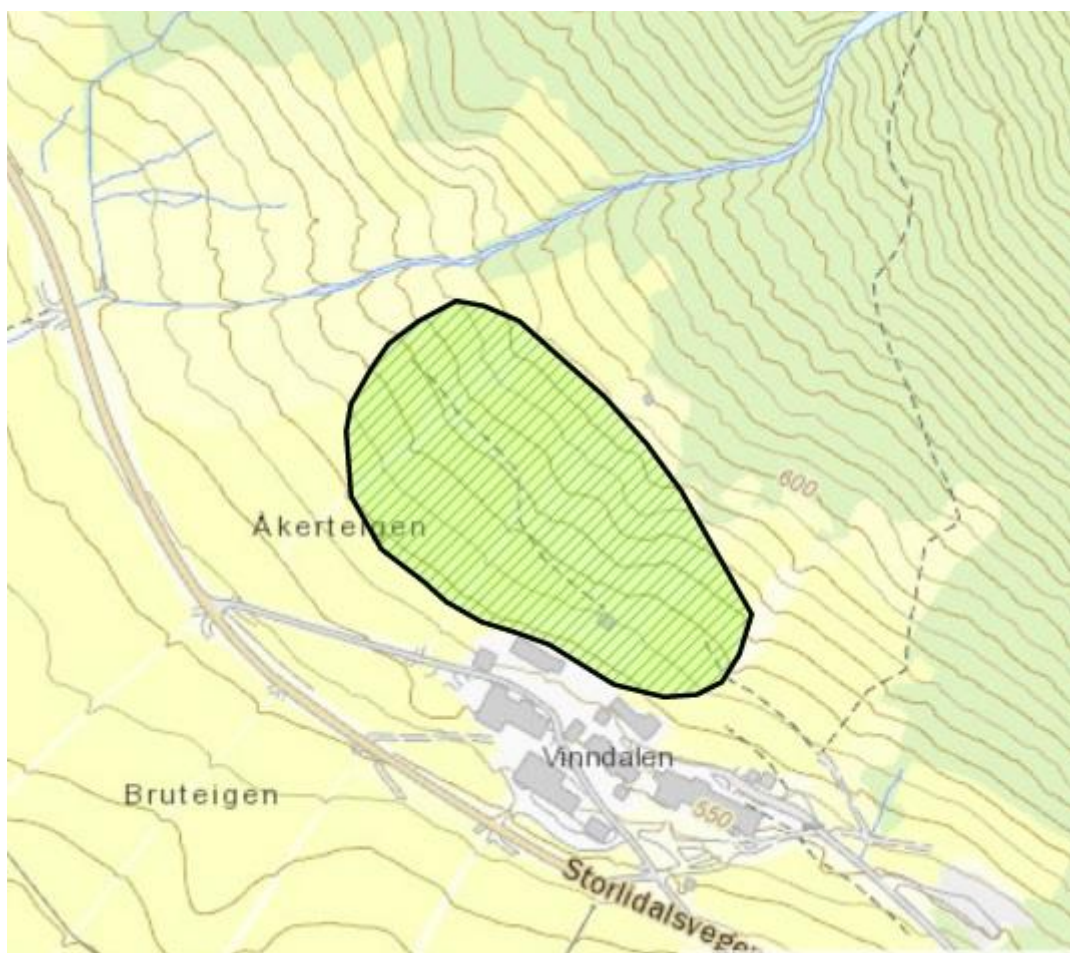
Undertegnede har fått forespørsel om naturtypekartlegging av kulturmark (i første rekke naturbeitemark) på gården Vindal (162/1) i Storlidalen i Oppdal. Undersøkelser av NIBIO v/Bolette Bele er også en del av bakgrunnen. Dette notatet presenterer resultatene av kartlegginga.

Formål

Formålet med dette notatet er å gi en naturtypekartlegging etter DN-håndbok 13 (oppdatert pr. 2015) av kulturmark på Vindal (162/1), inkludert skjøtselsråd.

Beskrivelser

Tidligere registreringer

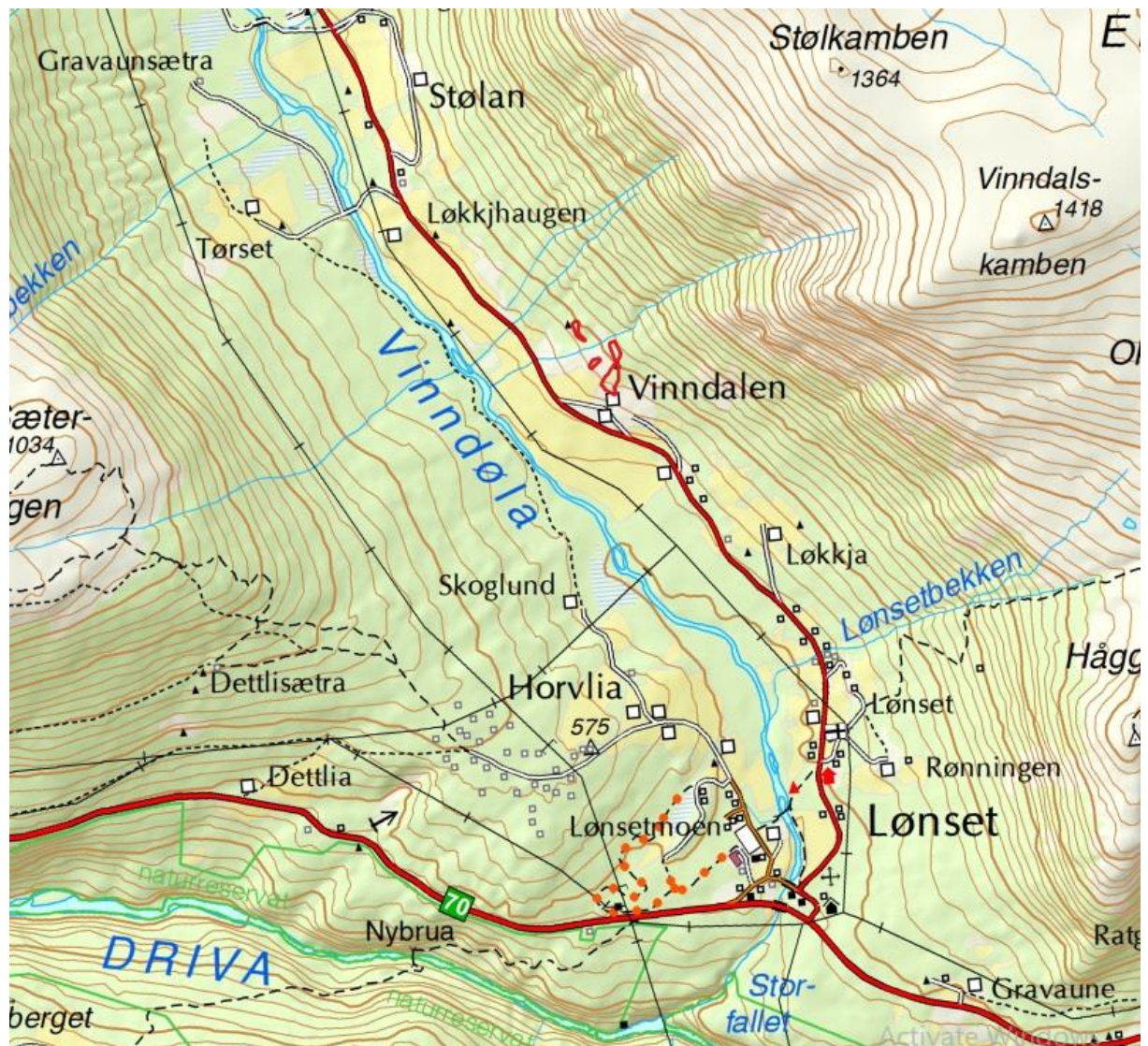
Figur 1. Figur fra Naturbase 10.10.2019 som viser den upresise lokaliteten BN00026969. Denne er avgrenset meget grovt i 2005 for å vise at det fantes eksisterende informasjon som burde forbedres ved ny registrering. Området ovenfor alle gårdene ble detaljert undersøkt av undertegnede i 2006, men resultatet er – av ukjente grunner - ikke lagt inn i Naturbase.

Lokalitetene er beskrevet av John Bjarne Jordal 11.10.2019, basert på eget feltarbeid 26.08.2019 på oppdrag av grunneier. Det finnes også herbariebelegg av Storlidalens egen botaniker Johannes E. Haugen fra «Vindal» 23.05. og 03.07.1937, og omtale i Haugen (1950), begge deler med dårlig stedfesting (omfatter trolig funn på flere av gårdene). En grov avgrensing basert på Haugens data, uten feltundersøkelser (Jordal & Gaarder 2005), ligger i Naturbase pr. 11.10.2019 (figur 1). Området er imidlertid undersøkt og avgrenset av J.B. Jordal 03.08.2006, og rapportert til Oppdal kommune (Jordal 2007) uten at dette er kommet inn i Naturbase. Den siste avgrensinga omfatter alle gårdene, men bare den delen som ligger på 162/1 inkluderes her.

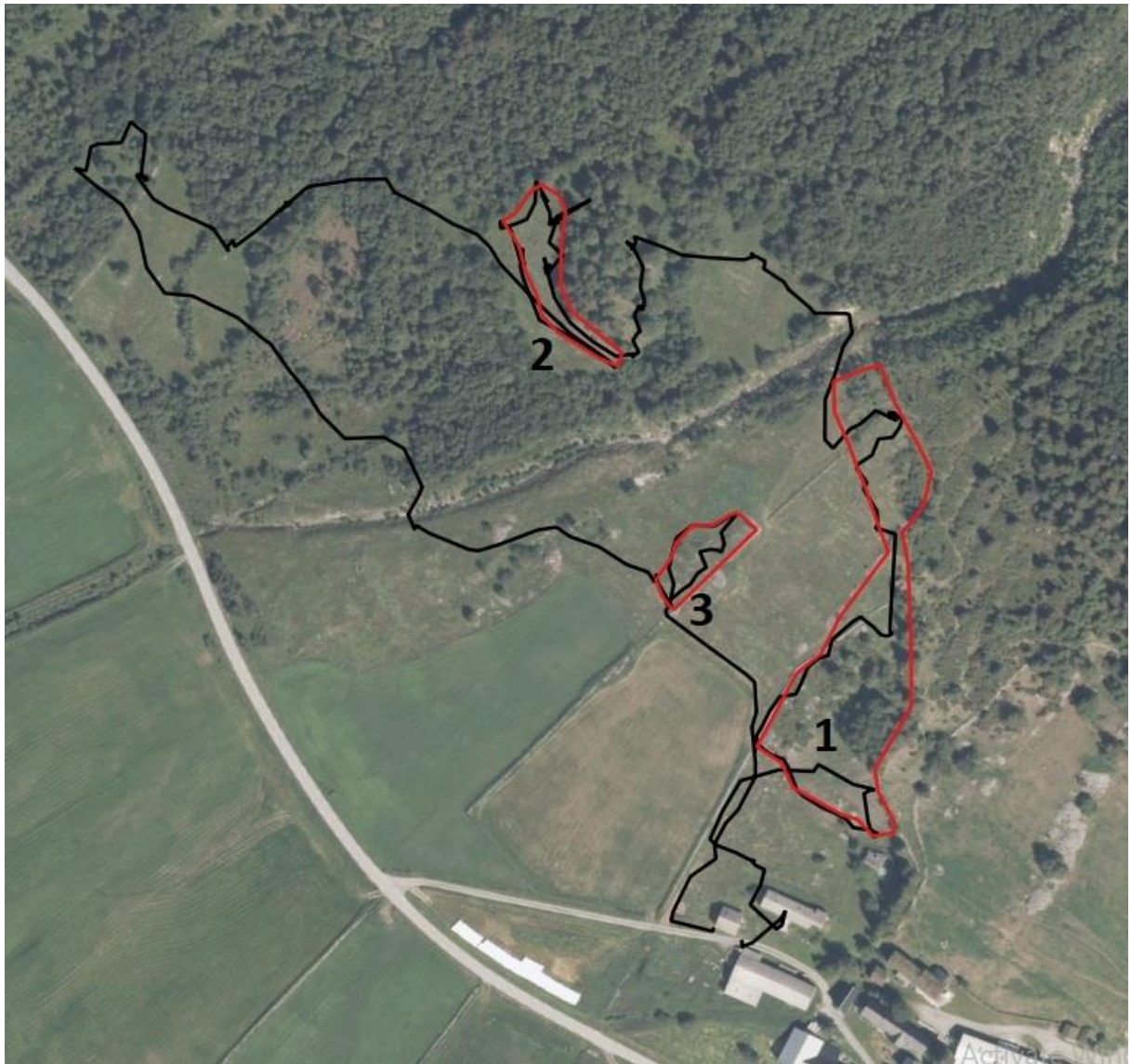
Nedenfor gis en beskrivelse av de tre påviste lokalitetene etter metodikken i DN-håndbok 13, revidert utgave 2015, og det presenteres kart med beliggenhet og avgrensing i flere målestokker og ulike kartgrunnlag. Deretter presenteres bilder og artslistene tatt opp 26. august 2019. For lokalitet 1 inkluderes også noen funn basert på notatbok og GPS-posisjoner den 3.8.2006. Beitemarkssopp er ikke undersøkt, men kan ha et visst artsmangfold. Lokalitet 1 var relativt artsrik og fikk verdi B. Lokalitet 2-3 fikk verdi C fordi de hadde for få plantearter knyttet til naturbeitemark (metodikken krever minst 15 tyngdepunktarter). Arter funnet av Johannes Haugen i 1937 som ikke ble funnet nå, er bl.a. smånøkkel, gåsefot og fuglestarr.

Det har vært vanlig på Vindal å gjødsle tilgjengelige deler av beitebakkene ved å kjøre rett opp og rett ned med traktor med kjettinger om våren (Ola Vindal medd. J.B. Jordal 03.08.2006, gjengitt i rapporten Jordal 2007). Dette er en mulig forklaring på at det er relativt små arealer med artsrike naturbeitemarker igjen, og da mest i øvre deler eller på vanskelig tilgjengelige områder. Deler av beitemarkene ovenfor alle gårdene har nå ganske tett einerbuskmark. Rydding av disse vil kunne øke både beitearealet og mangfoldet.

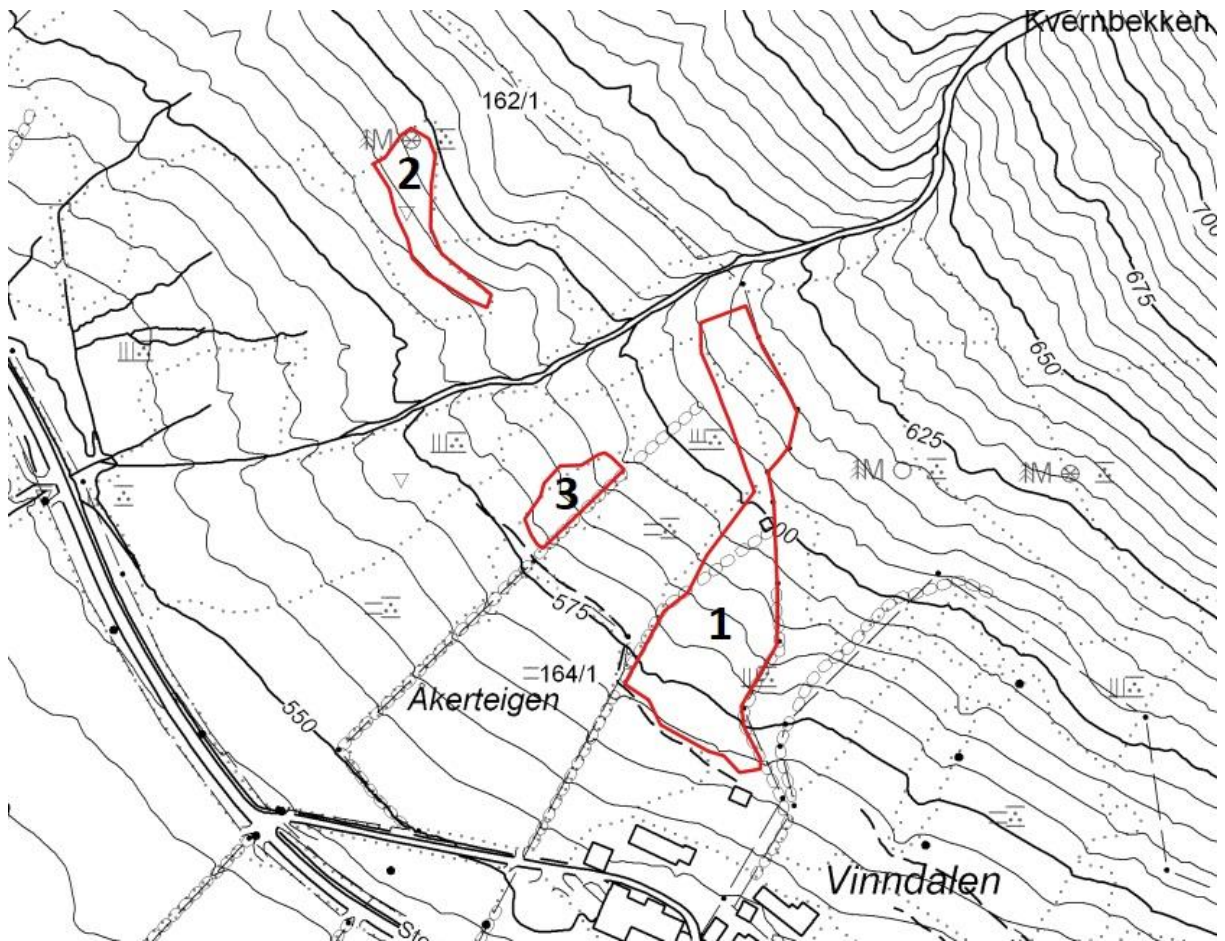
Kartutsnitt

Figur 2. Oversiktskart som viser lokalitetenes beliggenhet (rød strek).

Figur 3. Ortofoto som viser avgrensning av lokalitetene (rød strek), nummerert fra 1 til 3. Svart strek viser gangrute under befaringa.

Figur 4. Økonomisk kart 1:5000 som viser avgrensede naturtypelokaliteter (rød strek), stedsnavn, høydekoter mm.

19031 Vindal 1

Kommune: Oppdal
IID: del av BN00026969
Naturtype: D04 naturbeitemark
Utforming: D0431 rik beiteeng
Verdi: B (viktig)
Feltsjekk: 26.08.2019
Avgrensingspresisjon: <5 meter

Områdebeskrivelse:

Innledning: Lokaliteten er beskrevet av John Bjarne Jordal 11.10.2019, basert på eget feltarbeid 26.08.2019 på oppdrag av grunneier. Det finnes også herbariebelegg av Johannes E. Haugen fra «Vindal», og omtale i Haugen (1950), begge deler med dårlig stedfesting (omfatter trolig funn på flere av gårdene). En grov avgrensing basert på Haugens data og uten feltundersøkelser av Jordal & Gaarder (2005) ligger i Naturbase pr. 11.10.2019. Området er imidlertid undersøkt og avgrenset av J.B. Jordal 03.08.2006, og rapportert til Oppdal kommune uten at dette er kommet inn i Naturbase (Jordal 2007). Den siste avgrensinga omfatter flere

gårder, og bare den delen som ligger på 162/1 inkluderes her. Beskrivelse og verdisetting er basert på faktaark fra Miljødirektoratet (2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten er en beitemark som ligger rett ovenfor Vindal 162/1. Avgrensinga er basert på befaring, ortofoto og økonomisk kart og blir regnet som meget god. Lokaliteten grenser mot fulldyrket/gjødset mark i sør og vest, mot nabobruket i øst og nord og mot en større bekk i nordvest. Berggrunnen på Vindal består dels av øyegneis (en smal stripe) og dels av feltspatførende kvartsitt, kvartsskifer og helleskifer, stedvis kalkspatholdig (www.ngu.no). Løsmassene består hovedsakelig av morenemateriale. Lokaliteten ligger i mellomboreal vegetasjonssone (MB) og i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten tilhører naturtypen naturbeitemark (utforminga rik beiteeng). Den består av ganske bratte beitebakker med innslag av tørreng og einerbuskmark. Det forekommer også litt trær og busker, særlig bjørk, ellers forekommer osp og noen grantrær. Viktige arter i feltsjiktet var bl.a. engkvein og ryllik mm. Etter NiN er dette seminaturlig eng (T32) av kartleggingsenheten T32-C20 Svakt kalkrik eng med klart hevdpreg, og delvis også T32-C16 Svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg.

Artsmangfold: Av planter kan nevnes aurikkelsveve, blåklokke, dunhavre, fjellarve, fjellmarikåpe, fjellrapp, fjelltimotei, fjelløyentrøst, flekkmure, gjeldkarve, gulaks, hvitmaure, hårsveve, kanelrose, kattedot, legeberonika, lintorskemunn, marinøkkel, markjordbær, rødknapp, sandfiol, sauesvingel, småbergknapp, småengkall, sølvmore, tiriltunge. Beitemarkssopp er ettersøkt uten funn. Basert på erfaring kan lokaliteten ha et potensial for slike arter.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området beites av sau, storfe og geit. Lokaliteten var relativt nedbeitet ved besøket. Det kan ha vært litt gjødset med kunstgjødset tidligere.

Fremmede arter: Ingen ble observert, men det finnes noen graner.

Skjøtsel og hensyn: Det er viktig med fortsatt beiting for å bevare vegetasjonen. Einer bør for det meste ryddes. Osp bør ringbarkes og felles som død. Gran bør fjernes, og mengden bjørk bør også begrenses. Fysiske inngrep, gjødsling og tråkkskader bør unngås.

Del av helhetlig landskap: Naturbeitemarker forekommer vidt utbredt i Oppdal, som er en nasjonalt sett svært viktig kommune for denne naturtypen. Disse danner et nettverk med delvis god landskapsøkologisk sammenheng og et samlet stort artsamangfold som er viktig å ta vare på.

Verdibegrunnelse: Vurderinga er gjort etter revidert faktaark (2015). Lokaliteten får høy vekt på størrelse (6,2 da), middels vekt på artsamangfold (21 tyngdepunktarter), ingen vekt på rødlistearter, middels vekt på tilstand og påvirkning. Samlet verdi blir B - viktig.

19032 Vindal 2

Kommune:	Oppdal
IID:	(ny, ikke registrert tidligere)
Naturtype:	D04 naturbeitemark
Utforming:	D0430 fattig beiteeng
Verdi:	C (lokalt viktig)
Feltsjekk:	26.08.2019
Avgrensningspresisjon:	<5 meter

Områdebeskrivelse:

Innledning: Lokaliteten er beskrevet av John Bjarne Jordal 11.10.2019, basert på eget feltarbeid 26.08.2019 på oppdrag av grunneier. Beskrivelse og verdisetting er basert på faktaark fra Miljødirektoratet (2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten er en beitemark som ligger vest for Kvernbecken på Vindal (162/1). Avgrensinga er basert på befaring, ortofoto og økonomisk kart og blir regnet som meget god. Lokaliteten grenser mot gjødslet mark i sør, og mot skog ellers. Berggrunnen på Vindal består dels av øyegneis (en smal stripe) og dels av feltspatførende kvartsitt, kvartsskifer og helleskifer, stedvis kalkspatholdig (www.ngu.no). Løsmassene består hovedsakelig av morenemateriale. Lokaliteten ligger i mellomboreal vegetasjonssone (MB) og i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten tilhører naturtypen naturbeitemark (utforminga fattig beiteeng). Den har trolig vært beitemark i lang tid. Det forekommer litt trær og busker i kanten, særlig bjørk, selje, hegg og einer. Viktige arter i feltsjiktet var bl.a. engkvein, rødkløver og ryllik. Etter NiN er dette seminaturlig eng (T32) av kartleggingsenheten T32-C4 Intermediær eng med klart hevdpreg.

Artsmangfold: Av planter kan nevnes blåklokke, finnskjegg, fjelløyentrøst, hvitmaure, legeronika, prestekrage, rødknapp, småengkall, stemorsblom, tiriltunge (9 tyngdepunktarter). Beitemarkssopp er ettersøkt uten funn. Basert på erfaring kan lokaliteten ha et potensial for slike arter.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området beites av sau, storfe og geit. Det kan ha vært litt gjødslet med kunstgjødsel tidligere.

Fremmede arter: Ingen ble observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er viktig med fortsatt beiting for å bevare vegetasjonen. Det kan ryddes trær og busker etter behov. Fysiske inngrep, gjødsling og tråkkskader bør unngås.

Del av helhetlig landskap: Naturbeitemarker forekommer vidt utbredt i Oppdal, som er en nasjonalt sett svært viktig kommune for denne naturtypen. Disse danner et nettverk med delvis god landskapsøkologisk sammenheng og et samlet stort artsamangfold som er viktig å ta vare på.

Verdibegrunnelse: Vurderinga er gjort etter revidert faktaark (2015). Lokaliteten får middels vekt på størrelse (1,2 da), ingen vekt på artsamangfold og rødlistearter, og middels vekt på tilstand og påvirkning. Samlet verdi blir under tvil (pga få tyngdepunktarter) satt til C – lokalt viktig.

19033 Vindal 3

Kommune:	Oppdal
IID:	(ny, ikke registrert tidligere)
Naturtype:	D04 naturbeitemark
Utforming:	D0431 rik beiteeng
Verdi:	C (lokalt viktig)
Feltsjekk:	26.08.2019
Avgrensingspresisjon:	<5 meter

Områdebeskrivelse:

Innledning: Lokaliteten er beskrevet av John Bjarne Jordal 11.10.2019, basert på eget feltarbeid 26.08.2019 på oppdrag av grunneier. Beskrivelse og verdisetting er basert på faktaark fra Miljødirektoratet (2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten er en beitemark som ligger oppi bakkene mellom Kvernbecken og tunet på Vindal (162/1). Avgrensinga er basert på befarings, ortofoto og økonomisk kart og blir regnet som meget god. Lokaliteten grenser mot steingjerde i øst og gjødslet mark ellers. Berggrunnen på Vindal består dels av øyegneis (en smal stripe) og dels av feltspatførende kvartsitt, kvartsskifer og helleskifer, stedvis kalkspatholdig (www.ngu.no). Løsmassene består hovedsakelig av morenemateriale. Lokaliteten ligger i mellomboreal vegetasjonssone (MB) og i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten tilhører naturtypen naturbeitemark (utforminga rik beiteeng). Den har trolig vært beitemark i lang tid. Viktige arter i felt-sjiktet var bl.a. engkvein og ryllik. Etter NiN er dette seminaturlig eng (T32) av kartleggings-enheten T32-C20 Svakt kalkrik eng med klart hevdpreg, og delvis også T32-C16 Svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg.

Artsmangfold: Av planter kan nevnes blåklokke, dunhavre, fjellmarikåpe, gjeldkarve, grasstjerneblom, hvitmaure, markjordbær, rødknapp, sauesvingel, tiriltunge (8 tyngdepunktarter). Beitemarkssopp er ettersøkt uten funn. Basert på erfaring kan lokaliteten ha et potensial for slike arter.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området beites av sau, storfe og geit. Det kan ha vært litt gjødslet med kunstgjødsel tidligere.

Fremmede arter: Ingen ble observert.

Skjøtsel og hensyn: Det er viktig med fortsatt beiting for å bevare vegetasjonen. Fysiske inngrep, gjødsling og tråkkskader bør unngås.

Del av helhetlig landskap: Naturbeitemarker forekommer vidt utbredt i Oppdal, som er en nasjonalt sett svært viktig kommune for denne naturtypen. Disse danner et nettverk med delvis god landskapsøkologisk sammenheng og et samlet stort artsmangfold som er viktig å ta vare på.

Verdibegrunnelse: Vurderinga er gjort etter revidert faktaark (2015). Lokaliteten får lav vekt på størrelse (0,8 da), ingen vekt på artsmangfold og rødlistearter, og middels vekt på tilstand og påvirkning. Samlet verdi blir under tvil (pga få tyngdepunktarter) satt til C – lokalt viktig.

Bilder

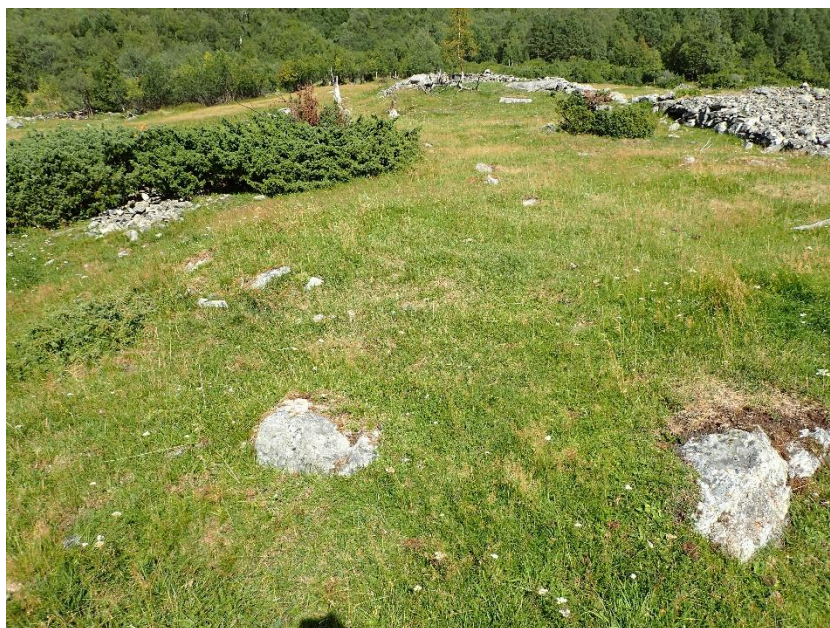
Lokalitet 1 har dels åpen beitemark og dels einer-busksmark. Nedre del mot husene har trolig vært gjødslet og er ikke tatt med. Foto: JBJ.

Lokalitet 1 med einer-busksmark som stedvis er så tett at den burde vært tynnet eller fjernet. Det er også noen trær. Osp kan ringbarkes. Gran kan evt. fjernes. Foto: JBJ.

Lokalitet 2 på vestsida av Kvernbecken. Nedre del av denne enga er tydelig gjødslet og ikke tatt med, mens øvre del har noe mer engflora. Foto: JBJ.

Lokalitet 3 er en liten grunnlendt og udyrket naturbeitemark oppi bakkenene som trolig ikke er så mye gjødslet. Foto: JBJ.

På vestsida av Kvernbecken ned mot Storlidalsveien er det et større beiteområde som har vært gjengrodd og som nå er ryddet. Imidlertid er mangfoldet av engplanter her for lite til å klassifisere det som naturbeitemark, men det kan evt. endre seg senere. Foto: JBJ.

Kilder

- Haugen, J.E. 1950. Frå floraen i Oppdal, særleg Storlidalen. *K. norske Vidensk. Selsk. Skr.* 1948-2. 1-22.
- Jordal, J. B. & Gaarder, G. 2005. Kartlegging av naturtyper i Oppdal kommune. *Miljøfaglig Utredning Rapport 2005:66*, 116 s.
- Jordal, J. B. 2007. Kartlegging av naturtyper i Oppdal kommune 2006. *J. B. Jordal Rapport nr. 2-2007*. 64 s.

Artslister

* art med tyngdepunkt i semi-naturlig eng

Lokalitet 1 (21)

aurikkelsveve*
blåbær
blåklukke*
dunhavre*
einer
engkvein
engrapp
engreverumpe
engsmelle
engsyre
fjellarve
fjellmarikåpe*
fjellrapp*
fjelltimotei*
fjelløyentrøst*
flekkmure*
fuglevikke
føllblom
gjeldkarve*
gjetertaske
gran
gulaks*
hundegras
hundekjeks
hvitkløver
hvitmaure*
hårsveve*
kanelrose
kattefot*
legeveronika*
lintorskemunn
marikåpe

marinøkkel*
markjordbær
osp
ryllik
rødkløver
rødknapp*
rødsvingel
sandfiol*
sauesvingel*
skogstorkenebb
småbergknapp
småengkall*
småsyre
stormaure
stornesle
sølvmaure*
tiriltunge*
tyrihjelm
vanlig arve
vårpengeurt

Lokalitet 2 (9)

blåklukke*
einer
engrapp
finnskjegg*
firkantperikum
fjelløyentrøst*
føllblom
hvitkløver
hvitmaure*
legeveronika*
prestekrage*
rødkløver
rødknapp*
rødsvingel

småengkall*
stemorsblom
sølvbunke
timotei
tiriltunge*

Lokalitet 3 (8)

bjørk
blåklukke*
dunhavre*
einer
engkvein
engrapp
engsoleie
engsyre
fjellmarikåpe*
fuglevikke
gjeldkarve*
grasstjerneblom
hundegras
hvitkløver
hvitmaure*
markjordbær
ryllik
rødkløver
rødknapp*
rødsvingel
sauesvingel*
stormaure
sølvbunke
timotei
tiriltunge*
vanlig arve